

Ewa A. Rozkosz
Dolnośląska Szkoła Wyższa
Stowarzyszenie EBIB
ewa.rozkosz@ebib.pl

Czasopisma naukowe — felieton wstępny

Tematyka czasopism naukowych powraca w „Biuletynie EBIB” jak bumerang. Majowy numer stanowi uzupełnienie i rozwinięcie zagadnień podjętych w latach: 2001 (*Czasopisma elektroniczne*) oraz 2008 (*Mierniki oceny czasopism i naukowców*).

Od czasu ostatniego tomu poświęconego tytułowemu narzędziu komunikacji nastąpił zwrot w społecznej definicji dobrego czasopisma naukowego. Środowisko naukowe (miejmy nadzieję) nie porzuciło dyskusji nad merytoryczną wartością czasopisma, ale powszechne stało się ocenianie jego jakości przez pryzmat liczby cytowań, zasięgu geograficznego, zasad kwalifikacji tekstów do publikacji, transparentności działania oraz częstotliwości i sposobu wydawania. Członkowie naukowej społeczności w pewnym sensie zintegrowali pojęcie jakości wpisane w zasady polskiej oceny czasopism naukowych (systematyczna ewaluacja czasopism naukowych została zapoczątkowana w roku 2011). Obok głosów krytycznych, w ostatnich latach obserwowaliśmy różnorodne działania redakcji: uruchamianie lub uaktualnianie stron internetowych czasopism, wprowadzanie procedur oceny opartych na (pojedynczej lub podwójnej) ślepej recenzji, zabieganie o lepszą widoczność treści, uwzględnianie standardów przy przygotowaniu i dystrybucji egzemplarzy (papierowych i/lub elektronicznych), zwiększoną dbałość o terminowość ukazywania się tomów. Wierzę, że działania te nie były jedynie sposobem na zdobywanie punktów, ale również wynikiem budowania nowych strategii rozwoju naukowych periodyków.

Wprowadzenie nowej formy oceny w 2011 r. nie stanowi cezury czasowej, przed którą „nie było nic”. Wiele redakcji prowadziło swoje tytuły na wysokim poziomie, zabiegając przy tym o miejsce w bazach bibliometrycznych oraz bibliometryczno-abstraktowych (np. dostarczanych przez firmę Thomson Reuters). Obecnie można zastanawiać się, w jakim stopniu na mechanizm oceny czasopism wpłyną alternatywne metryki czy niezgoda środowiska naukowego na dominującą pozycję bibliometrycznych wskaźników (przede wszystkim *impact factor*) wyrażona w dokumentach, takich jak deklaracja DORA¹.

W dużym skrócie przedstawiłam ewaluacyjny kontekst funkcjonowania polskich czasopism naukowych. Z oceną, czy szerzej budowaniem marki czasopisma koresponduje artykuł Anety Drabek o tytułach periodyków. Autorka zwróciła uwagę przede wszystkim na stosowanie niejednoznacznych nazw periodyków (np. wymienne używanie kilku tytułów, zmiany tytułów) i skutki takiego postępowania. Aleksandra Zawadzka zbadała i opisała fenomen wczesnego udostępniania przyjętych do publikacji artykułów naukowych (*online first*). W artykule Rafała Marszałka znalazła się

---

¹ *The San Francisco Declaration on Research Assessment* [on-line], [dostęp 11.05.2014]. Dostępny w: <http://am.ascb.org/dora>.

diagnoza procesu recenzenckiego oraz zalecenia dotyczące procedury oceny zgłoszonych manuskryptów kierowane do redaktorów i recenzentów. Mój tekst (Ewa A. Rozkosz) traktuje o Open Journal Systems — otwartym (*open source*) systemie do zarządzania procesem wydawniczym i udostępniania zawartości czasopisma. Artykuł Zuzy Wiorogórskiej dotyczy problematyki czasopiśmienniczej od drugiej strony — pokazuje perspektywę użytkownika końcowego. Autorka prezentuje wyniki badań nad sposobami używania czasopism naukowych przez doktorantów (francuskich i polskich) oraz kompetencjami informacyjnymi, które wykorzystują przy eksploracji wydawnictw ciągłych. Numer zamyka sprawozdanie Justyny Jasiewicz z konferencji „Cyfrowe wyzwania. Kompetencje Polaków w obliczu rozwoju nowych technologii” zorganizowanej przez Digital Economy Lab (DELab — Laboratorium Cyfrowej Gospodarki).

Mamy nadzieję, że ten numer będzie inspiracją dla budowniczych polskich czasopism naukowych, redaktorów, wydawców, recenzentów i innych osób zaangażowanych w proces zmian oraz utrzymanie dobrze pojmowanej stabilizacji czasopisma. Zachęcamy do dyskusji nad podjętymi problemami.

Bibliografia

1. *The San Francisco Declaration on Research Assessment* [on-line], [dostęp 11.05.2014]. Dostępny w: <http://am.ascb.org/dora>.